

Koskeeko oppiminen ja kansalaisyhteiskunta jokaista?

Kolme tunnettua vaikuttajaa, Unescon Hampurin toimiston johtaja Paul Belangér sekä professorit Peter Jarvis ja Paolo Federighi keskustelevat aikuiskoulutuksen, aikuisten oppimisen ja elinikäisen oppimisen tulevaisuudesta ohjastajana hiljattain toimikautensa päättänyt Nordens Folkliga Akademin rehtori Arne Carlsen. Heitä kiinnostaa näkökulman muutos koulutuksesta ja opetuksesta oppimiseen sekä tarjonnasta kysyntään, kuin myös oppiminen jokamiehen oikeutena.

ARNE CARLSEN: Paolo, millaisena näet oppimiseen kohdistuvat muutokset ja uudet tehtävät?

PAOLO FEDERIGHI:

Koulutus käsitteenä edustaa minun mielestäni menneisyyttä, kasvatuksen vanhaa mallia. Oppiminenhan on transformatiivinen lähestymistapa elämään. Kun ihminen huomaa oppivansa, oppiminen edustaa hänelle prosessia, joka mahdollistaa muutoksen, jonka kautta jokainen voi muuttaa jokapäiväistä elämäänsä ja työtään. Jokaisella on myös oppimisen mahdollisuus. Demokraattinen ulottuvuus on yhä keskeisempi, koska on ihmisiä, joista toisenlainen oppimismuodon malli tekee syrjäytyviä. Meidän vain täytyy löytää ratkaisuja, meidän tulee löytää teoreettinen, metodologinen ja poliittinen viitekehys, jolla varmistaa oppimisen mahdollisuudet jokaiselle.

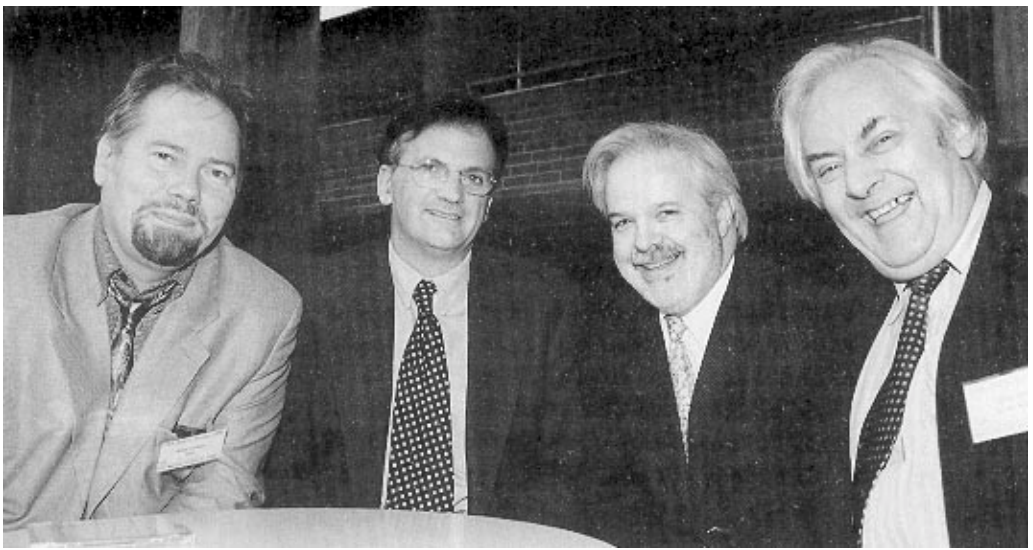
Jos tieto, koulutus, opetus ja oppiminen ovat tärkeitä, se tarkoittaa, että meidän tulee miettiä mahdollisuuksien tarjoutumista erilaisille ihmisille. Silloin havaitsemme, etteivät koulutus ja

opetus kuulukaan kaikille. Ne kuuluvat kyllä suurelle osalle ihmisiä, paljon useammalle kuin aiemmin, mutta ei kuitenkaan kaikille. Jos siis tieto on tärkeää tuotannolle ja taloudelle, avainkysymys on, kuinka koulutus voidaan varmistaa kaikille.

PAUL BÉLANGER:

Kun puhut, Paolo, sosiaalisesta tarpeesta, tarkoitatko todella kysyntää [social demand] kysynnän ja tarjonnan klassisessa talousmallissa? Voimme puhua kysynnästä, joka on ollut uuden politiikan kehityksen työntövoima. Nykypäivänä sosiaalinen kysyntä nykyisessä laajuudessaan ja sen jakautuminen eri sosiaaliryhmien kesken näkyvät molemmat tavalla [in learning projects], johon meidän koulutusorganisaatiomme eivät pysty vastaamaan. Se on iso ongelma. Siksi me tarvitsemme uudenlaista lähestymistapaa.

PAOLO: Vanha, ekonomistinen paradigma korosti kysynnän ja tarjonnan dialektiikkaa. Se on viime vuosisadan vanha malli. Miksi vanha? Koska se

suunniteltiin loogisen kasvatus- ja koulutusysteemin kaudella. Sellaista ei enää ole. Nyt voimme painottaa todellista ongelmaa: on yhä enemmän koulutusjärjestelmän ulkopuolista tärkeää elämää, tavallista jokapäiväistä elämää ja työelämää. Jos otamme tämän huomioon, meidän täytyy kehittää ajatteluamme - ei suhteessa aikuiskoulutuksen taloudellisiin määrittäjiin - vaan poliittistaloudellisiin. Ihmisten ei aina ole mahdollista ilmaista yksilöllisiä ja kollektiivisia koulutustarpeita. Avaintekijä on kysynnän ilmaisemisen vapauden politiikka. Tässä on toiminnan paikka.

Mutta jos puhumme tilanteen muutoksesta, korostamme samalla jokaisen kansalaisen roolia. Tiedämme, että aikuiskoulutus voi olla olemassa vain, jos jokaisen kansalaisen on mahdollista muuttaa oppimisen olosuhteita. Meidän jokaisen tulee yrittää muuttaa omaa perhe- ja työelämäämme, esimerkiksi poliittisten puolueitten, ammattiyhdistysten, kirkon kautta. Uusi lähestymistapa merkitsee myös sitä, että voimme ottaa huomioon kaiken positiivisen, transformatiivisen oppimisen, tilanneoppimisen jne.

PETER JARVIS:

Englannin kokemukset ainakin osoittavat, että vapaaehtoisjärjestöjen jäsenmäärät ovat laskussa. Ei ole enää sellaista osallistuvaa toimintaa, kuin oli ennen. Voisin esimerkiksi sanoa, että Englannin kirkko on monessa suhteessa voimaton. Kahdessakymmenessä vuodessa sen jäsenmäärä on puolittunut. Ihmiset eivät enää liity yhdistyksiin, ja yhteiskunta yksilöllistyy.

Arne Carlsen (vas.) johtamassa Pyöreän pöydän keskustelua, keskustelijoina professori Paolo Feredighi Firenzestä, johtaja Paul Belangér Hampurista ja professori Peter Jarvis Surreystä.

PAUL: En ole niin varma tuosta. Minusta kirkko on häviämässä, koska se on edelleenkin yksiulotteinen. Kahdennenkymmenen ensimmäisen vuosisadan hengellinen tarve on eräänlaista sateenkaarihengellisyyttä. Ehkä häviämässä on yksiulotteinen kansalaisyhteiskunta ja sen tilalle ilmaantuu uusi liike. Siitä voi tulla mielenkiintoista esimerkiksi Englannissa, missä on erilaisia etnisiä ryhmiä. Siellä syntyy paljon kansalaisyhteiskunnan ilmiöitä.

PETER: Sitä en kiellä. Minusta vain järjestöissä on käynnissä erittäin nopea alasajo.

PAUL: Mutta, Peter, älä unohda, että suurimmas-
sa osassa maapalloa ei ole yhdistymisvapautta lainkaan. On totta, että maat joilla on taloudellista valtaa, ovat yhdistyselämää, kollektiivista elämää vastaan. Mutta esimerkiksi Kurdistaniassa ihmiset organisoituvat ja ottavat siinä valtavan riskin, jota taas Englannissa ei tarvitse ottaa! Yhdistyselämällä on erilaisia muotoja, uusia ja uuden teknologian avulla virtuaalisia, mutta minun mielestäni dialogi, yhteisyys kehittyy kaiken aikaa. Ranskassa perustetaan joka päivä 800 uutta yhdistystä. Italiassa samoin. Miten sinä sen selität? Uusi kollektiivisen elämän muoto, joka on erilainen kuin vanhan aikuiskoulutuksen muoto.

ARNE: Pohjoismaissa näemme saman kehityksen. Monet vanhoista suurista järjestöistä taantuvat ja uskomattomia määriä uusia, paljon pienempiä tulee tilalle ajamaan päivänkohtaisia teemoja. Ihmiset eivät liity vanhoihin poliittisiin puolueisiin tai ammattiyhdistyksiin. He luovat uusia omia pieniä yhdistyksiään.

Paul Bélanger on UNESCO:n Hampurin instituutin johtaja. Hän organisoii CONFINTEAN Learning - the Key to the 21st Century – UNESCO:n Viidennen Maailman konferenssin Hampurissa vuonna 1997.

Paolo Federighi on Euroopan Aikuis- kasvatustiliiton - European Association for the Education of Adults EAEA – puheenjohtaja, aikuiskasvatuksen professori Firenzen yliopistossa sekä Toscanan alueellisen täydennyskoulutuksen, sosiaalipolitiikan ja opetuksen ministerin neuvonantaja.

Mutta miten on mahdollista luoda ihmisille tilaa ilmaista oppimistarpeensa?

PAUL: Ennen kuin puhumme siitä, miten, on puhuttava siitä, miksi. Tälle *Miksi* on olemassa psykologinen ja sosiologinen ulottuvuus.

Psykologinen miksi tarkoittaa motivaation ratkaisevaa merkitystä. Meidän pitää järjestää oppimisen tarjonta siten, että kuuntelemme paljon herkemmin korvin oppijan toiveita. Oppimispudokkaiden määrä riippuu suuresti oppimisen mielekkyydestä. Yksilöllistyminen koko elämäs-

sämme, älyllisessä, rakkaus- ja muussa intiimissä elämässämme, on toinen psykologinen miksi-dimensio. On hyvin tärkeää, että pidämme tarkasti mielessämme oppimisen poliittisen ekonomin. Se perustuu siihen, että ihmisille on tärkeää saada ohjata itsenäisesti omaa elämänsä. On olemassa vielä tärkeämpi sosiologinen ulottuvuus. On olemassa ristiriita tarjonnan sekä todellisen oppimistarpeen ja oppijan pyrkimysten välillä. Tarjonnan markkinavoimat alistavat todellisen oppimistarpeen täysin sen vuoksi, että julkisen palvelun rakenteisiin joudutaan keräämään ulkopuolista rahoitusta. Niinpä aikuiskoulutuksen markkinavoimat etsivät vain markkinointimahdollisuuksia, potentiaalisten maksukykyisten tarvetta. Juuri tämä on Pierre Bourdieun tarkoittamaa kontrollin väkivaltaa, koska me kehitämme niin sanottua laillistettua näkemystä oppimistarpeesta, jota yksiulotteisuus kahlitsee. Toinen näkökulma siirtyä tarjonnasta tarpeeseen on se, että nykyään ainoa tapa uudistaa kivettyntä tarjontaa on kääntää ajattelua kokonaan, varmistaa, että uutta poliittista oppimisen ekonomiaa hallitsee kaikkien sosiaaliryhmien rikas ja moni-ilmeinen kirjo, ei tarve toistaa itseään.

GLOBALISAATIO JA KANSALAISSYHTEISKUNTA

ARNE: Kun ajattelemme kansalaisyhteiskuntaa ja globalisaatiota, poliittisen kentän globalisaatiota suhteessa elinikäiseen oppimiseen, onko näkyvissä mitään liikettä kohti yleismaailmallista kansalaisyhteiskuntaa? Onko valtiolle nähtävissä mitään uutta roolia?

PAUL: Selvästi on nähtävissä siirtymä, jossa elinikäistä oppimista koskevat tärkeät päätökset tehdään julkisella tai yksityisellä ylikansallisella tasolla. Siis monikansallisten yritysten hallituksissa, Euroopan Unionin päätöselimissä, Maailmanpankissa tai UNESCO:n yleiskokouksessa. Avainpäätökset tehdään globaalissa maailmassa ja globaalissa ekonomiassa.

Rahatalous on demokratian perusta. Länsimaisen demokratian johtoajatus on ollut se, ettei verotusta ole ilman edustajia. Nykyisin suuret korporaatit eivät kuitenkaan maksa veroa. Uudessa oppimisintensiivisessä yhteiskunnassa täs-

tä on tulossa painajainen. Siksi meidän tulee nopeasti päästä globaalille tasolle, esimerkiksi saadaksemme pääomavirrat verotuksen piiriin ja saadaksemme oppimismahdollisuudet työntekijöille. Jos emme kykene toimimaan kansainvälisellä tasolla, olemme hävinneet pelin.

PAOLO: Te Englannissa, me Italiassa, Saksassa jne. myymme varsin rahakasta aikuiskoulutusjärjestelmää kolmanteen maailmaan. Se on mieleetöntä. Jos pitäydymme tässä mallissa osaamatta muuttaa sitä, meidän järjestelmästäme ei koskaan tule yleistä, ei koskaan - uudesta teknologiasta huolimatta.

Minä kannatan Tunti päivässä -mallia. Se on koulutuksen kestävä malli. Ei retoriikkaa, ei kaupallisuutta, mutta akateemiset ihmiset haluavat epistemologisen, kriittisen lähestymistavan. Meidän täytyy keksiä akateemisen tavan ja kaupallisten etujen välinen suhde.

PAUL: Meidän pitää analysoida uudelleen oppiminen eri kulttuureissa. Me sovellamme nyt oppimisessa yhtä ja samaa mallia, mikä voi aiheuttaa suurta kulttuurista väkivaltaa monissa kulttuureissa. Meidän täytyy ajatella uudelleen, miten teknologia voisi tukea oppimisen monimuotoisuutta. Vaikka kokemukset Englannin Open Universitysta ovat erinomaiset, ei sen tarvitse olla se ainoa oppimisen malli.

VALTIO JA KANSALAISSYHTEISKUNTA

ARNE: Miksi tarvitsemme valtion ja globaalien kansalaisyhteiskunnan tehtäviin uutta mallia?

PAUL: Tilanne on ristiriitainen, koska kansallisen tason poliitikot puhuvat kumppanuudesta. On olemassa valtion, työnantajien ja työntekijöiden muodostama kolmio. Se on kansallisen sosiaalidemokratian kolmio. Euroopan Unionissa ammattiyhdistykset yrittävät rakentaa samanlaista kolmiota. Se on vielä hyvin heikko ja globaalilla tasolla sitä ei ole lainkaan. Siellä ei ole olemassa valtiota eikä työnantajia, suuryrityksiä. Tämä kolmio on muutenkin vanhentunut, koska ihmisten sosiaalisiin tarpeisiin ja tilaan kuuluu muutakin kuin vain ammattiyhdistykset. On nais-

liike, ekologinen liike jne. Me emme tarvitse kolmiota, tarvitsemme kuusikulmion. Emmekä vain kansallisella, vaan myös ylikansallisella tasolla.

PETER: Sentyypinen malli, joka meillä oli aikaisemmin erilaisissa aikuiskoulutuksen muodoissa, puolusti yksilön oikeuksia suhteessa valtioon. Tämä on mennyttä ja uuden tarve nostaa päättään silloin tällöin ja painuu takaisin pinnan alle aika nopeasti. Sitä täytyy työstää. Se koskee koko maailmanlaajuisen kansalaisyhteiskunnan ideaa. On ollut liikkeitä, esimerkiksi Union Carbidea vastaan Intian tapahtumien jälkeen. Meillä ei ole tällaista liikehdintää tai tällaista osallisuuden ja vastuun tunnetta, koska meistä on tullut paikallisasukkaita globaalistuvassa maailmassa.

PAUL: Minua hämmästyttää, että te olette omassa maanosassanne, Euroopassa, onnistuneet vaikuttamaan koulutuksessa aktiivisesti. On kiehtovaa, että täällä ei voi nykyään puhua elinikäisestä oppimisesta viittaamatta yhdistyksiin ja kaikkiin verkostoihin. Eurooppalaisella tasolla on nyt myös Grundtvig-ohjelma. Se on hurmaavaa!

Skandinavian vapaa sivistystyö ei ole vain yksi aikuiskoulutuksen alue, siitä on tulossa osa elinikäistä oppimista. Norjassa on White Book ja Green Book, Suomessa Oppimisen ilo. Se on hyvin kiinnostavaa. Nykyään Skandinaviassa on käynnissä uusi vuoropuhelu vapaan sivistystyön ja teollisuuden koulutuksen välillä. Sillä pyritään parantamaan oppimisen merkitystä yrityselämässä. Sellaista keskustelua ei ole esimerkiksi Saksassa, missä vapaa sivistystyö on itseriitoista ja arvo sinänsä. Saksassa on fantastinen palvelujen tuotamisjärjestelmä, ja se on erittäin tärkeä osa elinikäisen oppimisen demokratiaa. Mutta sillä ei ole mitään vaikutusta yritysten usein yksilulotteiseen koulutukseen. Skandinaviassa on runsaasti tutkimusta. Ruotsin uuden lain seurauksena otetaan joka vuosi sata tuhatta aikuisikäistä ihmistä lisää aikuiskoulutusinstituutioiden antamaan kokopäiväiseen koulutukseen. Tanskassa on nähtävissä perinteeseen pohjaava virtaus 'Grundtvigin pidämme itsellämme'. Grundtvig itse taas oli kiinnostuneempi Kreikan kulttuurista ja talouselämästä kuin kukaan nykyään. Tällainen rajojen ylittäminen on erittäin tärkeää vapaassa sivistystyössä.

Tässä uudessa dialogissa on toinenkin koulutusdimensio, yksityinen vapaa sivistystyö, kansansivistys.

Luulen, että opimme paljonkin nykypäivän Euroopassa. Emme oikein tiedä, mitä merkityksellistä muualla maailmassa tapahtuu. Aasiassa kyllä toimitaan, samoin Latinalaisessa Amerikassa, mutta se on vielä liian kapealla pohjalla. Emme tiedä, miten ne kehittyvät tulevaisuudessa. Viimeisten kymmenen vuoden YK:n konferenssit ovat olleet hyvin mielenkiintoisia.

PAOLO: Euroopasta puhuttaessa täytyy myös muistaa, että on olemassa kaksi lähestymistapaa, kun puhutaan valtion roolista aikuiskoulutuksessa. Traditionaalisesti valtio hoitaa formaalin aikuiskoulutuksen, kun taas perinteisessä vapaan sivistystyön ajattelussa valtiolla ei ole vastuuta. Nykyään huomaamme, että valtion rooli tulee uudessa tilanteessa tärkeämmäksi kuin ennen, mutta erilailla! Globalisaation maailmassa demokraattiset instituutiot ovat ihmisille käyttökelpoisia välineitä suhteessa monikansallisiin organisaatioihin. Valtiosta ja demokraattisista instituutioista on tulossa yhä tärkeämpiä aikuiskoulutuksen maailmassa. Meidän täytyy tiedostaa se ja rakentaa itsellemme uusi rooli.

Uskon, että valtion tehtävä on kehittää meidän avullamme aikuiskoulutukselle kestävä malli. Sen avainelementti on ekologinen lähestymistapa. Miksi? Koska Euroopassa käytetään paljon rahaa aikuisten kokopäiväiseen kouluttamiseen. Siksi korostan kestävä mallin kehittämistä aikuiskoulutukseen.

PETER: Jospa muutetaan valtion roolia. Englanti on maailman rikkaimpia maita. Kun General Motors aikoi sulkea yhden tehtaistaan, me menimme hattu kourassa Detroitiin ja sanoimme: "Älkää sulkeko sitä tehdasta meidän maassamme. Me tarvitsemme sen työn." Sitä on valta.

Valtio on menettänyt suuren osan taloudellista valtaansa. Se johtuu verotuksesta, eikä vain? Yhtiöt voivat muuttaa pääomansa maasta toiseen. Tämä tuntuu aika keskeiseltä, kun puhumme Euroopasta. Kyllä me tarvitsemme Euroopan Unionia. Tarvitsemme laajemman demokraattisesti valitun elimen, jonka toimivallassa on suurempi osa pääomaa. Jos joku menettää Euroopan

kokoisen markkina-alueen, he menettävät aika isot markkinat. Tuntuu siltä, että suurten poliittisten elinten merkitys on siinä, että ne voivat käyttää valtaa ylikansallisia vastaan tavalla, johon pieni valtio ei pysty. Minusta tuntuu, että kansallisvaltioista on tulossa ikään kuin painostus-elimä, ja minusta tuntuu, että ihmisten täytyy tunnustaa, että joskus valtiolla ei ole valtaa.

PAUL: On totta, Peter, että valtiot ovat menettämässä valtaansa kahdella tavalla. Päätöksenteko on siirtymässä ylikansalliselle tasolle, kuten Euroopassa Euroopan Unionille, ja valtio on menettämässä taloudellisia resurssejaan. Mutta valtiolla on vielä aloitteentekijän rooli.

Valtiosta tulee elinikäisen oppimisen suhteen yhä vähemmän palvelusten tuottaja ja yhä enemmän järjestelijä sanan laajassa ja toimintaa kehittävässä merkityksessä. Olen samaa mieltä Paolon kanssa valtion kasvavasta ja muuttuvasta merkityksestä. Minusta esimerkiksi valtion rooli kestävä mallin tukijana on hyvä. On totta, että meidän täytyy nähdä aikuisten oppiminen uudella tavalla.

Olemme sellaisen aikuiskoulutuksen kynnyksellä, jossa emme saa laajennettua käyttäjäkuntaa, jos käytämme samaa raskasta, työntekijävaltaista organisaatiota. Meidän pitää kehittää muunlaisia ratkaisuja, kuten oppimista rikastetussa oppimisympäristössä, tukea itse-oppimiselle, jos haluamme demokratisoida oppimisen. Tämä on hyvin tärkeä uusi asia. Opetusministeriö voi olla vain yksi tekijä uudessa suunnitteluyhteistyössä. Siihen pitäisi saada mukaan myös työministeriö, kulttuuri-, oikeus-, sosiaaliministeriö, pääministeri.

Toiseksi täytyy luoda uusia kumppanuuden muotoja. Näin tapahtuu Senegalissa. Siellä on uusi systeemi, jossa lukutaitotyötä tekevät kansalaisjärjestöt ovat luoneet neuvoston, joka on mukana aikuisten lukutaitokoulutuspolitiikan suunnittelussa yhteistyössä hallituksen kanssa. Tämä on eräänlaista ota-ja-anna -mekanismia. Me autamme hallitusta, hyväksymme teidän pääasiallisen tärkeysjärjestyksenne, mutta olemme myös osa päätöksentekoprosessia. Se on yhteistyön uusi ulottuvuus.

Toinen ulottuvuus tulevaisuuden kumppanuusrooleissa on päätöksenteon järjestäminen

niin, että saadaan taattua kattavasti osallistumismahdollisuus aikuisille monimuotoisuutta ja ihmisten oppimistarpeiden tasa-arvoisuutta kunnioittamalla. Tämä on hyvin tärkeä asia. On olemassa paljon muita hankaluuksia. Joku kertoi minulle hiljattain, että heillä on kyllä olemassa White Paper, mutta se makaa jossain päin opetusministeriössä, koska ministeriö vastustaa uudistusta. Perinteiset aikuiskoulutuksen toimijat, usein vieläpä ammattiyhdistysliike, aiheuttavat valitettavasti kitkaa uudessa taloustilanteessa, joten meidän täytyy saada nämä kumppanit ymmärtämään uusi ilmiö.

PETER: Englannin hallituksen kielenkäytössä on tapahtunut kiinnostava ja merkittävä muutos muutaman viime vuoden aikana. Ei puhuta politiikasta, vaan strategiasta. Valtapelin suunnittelun strategia on siis hiukan muuttunut.

KANSANSIVISTYS JA ELINIKÄINEN OPPIMINEN

ARNE: Paolo sanoi myös, että on erittäin vaikeaa puhua elinikäisestä oppimisesta ottamatta mukaan yhdistyselämää. Mikä on teidän mielestänne vapaan sivistystyön rooli elinikäisessä oppimisessä?

PETER: Mitä enemmän, sitä parempi. Kuten Paul sanoi Senegalista ja kansalaisjärjestöistä. Viime vuosina monet sellaiset asiat, joita me aikuis-kouluttajina toivoimme kymmenen kaksikymmentä vuotta sitten, ovat nyt toteutuneet, mutta markkinoiden kautta. Kaupallistuminen tuhoaa demokratiaa. Mutta meidän tulee kehittää - jos niin saa sanoa - oppinut työvoima, oppinut väestö, joka on yhteiskunnallisesti aktiivista. Sinun Tanskasi historia on hyvä aktiivisten aikuisten kasvattamisessa. Me tarvitsemme kyllä kipeästi sellaista aikuiskasvatusta, mitä emme ole Englannissa juurikaan saaneet. Tarvitsemme sitä maailmassa, missä vallan siirrokset ovat olleet suuria. Me tarvitsemme ihmisiä, jotka tiedostavat, mitä tapahtuu - sanomaan ei.

PAUL: Olen varma, että ihmiset eivät ole motivoituneita. Mutta en ole samaa mieltä sinun kans-

sasi siitä, miksi he eivät sitä ole. He eivät ole motivoituneita siksi, etteivät ole koulutettuja, vaan siksi että heidän näkökulmastaan katsottuna on rationaalista olla motivoitumaton.

Peter Jarvis on täydennyskoulutuksen professori Surreyn yliopistossa, jossa hän on työskennellyt jo yli 20 vuoden ajan. Hän on kirjoittanut lukuisia kirjoja koulutuksesta, aikuiskoulutuksesta, oppimisen paradokseista, jne. Hän on myös ympäri maailman arvostettu luennoitsija.

Arne Carlsen toimi Pohjoismaisen kansanakatemian rehtorina Göteborgissa ja on siirtynyt juuri vanhemmaksi tutkijaksi Tanskan kansalliseen opetuksen tutkimuslaitokseen. Akatemiassa hän kehitti pohjoismaisten kurssien monipuolisuutta ja avasi runsaasti kansainvälisiä kanavia, erityisesti Baltian ja EU:n suuntaan.

PETER: Heiltä ei puutu mitään.

PAUL: Sitten olemme muna vai kana -tilanteessa. Mitä enemmän on aktiivisia yhdistyksiä, sitä enemmän on vapaata sivistystyötä, ja mitä enemmän on vapaata sivistystyötä, sitä aktiivisempia olemme. Toiminnan, koulutuksen ja vapaan sivistystyön välillä on positiivista synergiaa.

PAOLO: Ajattelun, toiminnan ja politiikan välillä on ristiriita. Strategian tasolla puhumme yhdistyksistä ja kansalaisjärjestöistä. Ennen tietynlaiset järjestöt saattoivat antaa koulutusta, toiset taas eivät. Nykyään monien Euroopan maiden poli-

tiikkana on kehittää ja tukea järjestöyhteiskuntaa, myös eurooppalaisella tasolla. Uusia järjestöjä tuetaan. Samaisen politiikan mukaan järjestöjen ja vapaan sivistystyön avulla voidaan jopa ratkaista hyvinvointiyhteiskunnan kriisi. Ja totta onkin, että kestävä malli perustuu järjestöaktiivisuuteen, siis toimintaan. Samalla kuitenkin joissakin maissa jotkut uusliberaalit pyrkivät marginalisoimaan kaikki aikuiskoulutuksen aloitteet ja kaiken sosiaalisen aloitteellisuuden jonkinlaiseksi hyväntekeväisyysmalliksi.

Toisaalta uskon, että järjestömalli on vastaus aikuiskoulutukseen ja että järjestöelämä on aikuiskoulutuksen päämäärä. Aikuiskasvatuksen lopullinen tavoite, oppimisprosessi, on se, että ihmiset tulevat kykeneviksi rakentamaan järjestöelämää kansalaisyhteiskunnan eri tasoilla. Sitä eivät aikuiskasvattajat ole vielä oikein oivaltaaneet. Järjestökulttuurin kehitys on kaiken aikuiskasvatuksen filosofian ja opetussisältöjen peruspäämäärä.

PETER: Olemme puhuneet kansalaisuudesta, valasta, mutta emme ole puhuneet etiikasta, ihmisten huolesta. Jos puhutaan itsenäisyydestä, minusta tuntuu siltä, että minun täytyy olla itsenäinen voidakseni luoda suhteita siten, että voin muodostaa yhdistyksiä ja luopua vapaudesta toisten hyväksi. Olemme painottaneet liikaa talouselämän merkitystä ja sitä mitä saamme, sen sijaan että ajattelisimme, mistä sen vuoksi ilman muuta luovomme.

Englannin APEL-systeemissä (Accretitation of Prior Experience and Learning), jossa arvioidaan aiempaa oppimista, ihmiset voivat kirjoittaa jotain ja panna sen portfolioonsa. Tämä APEL on ihmisten oman oppimisen kontrollointia. Meille on kehittymässä "oikea oppiminen", ja oikeaa oppimista on se, mistä voidaan antaa todistus tai mitä voi myydä markkinoilla. Ja kuitenkin todellinen inhimillinen oppiminen on jotain, mitä ei voi myydä. Se on sinun ja minun, jotain, mitä olemme keksineet itse tässä maailmassa. Ajattelen omaa ikäryhmääni, senioreita, suuri osa heidän oppimastaan on "ei-todellista".

Minusta oppiva yhteiskunta on keskuudessamme koko ajan. Onko se sellainen oppiva yhteiskunta, jonka me haluamme? Useimmat meistä haluaisivat paljon demokraattisemman, paljon

utopistisemmän, paljon tasa-arvoisemman yhteiskunnan.

Oppiminen on ihmisiä käynnissä pitävä voima, se on perustava voima koko ihmiskunnalle. Oppimista tapahtuu koko ajan ja meidän on pakko oppia lisää kaiken aikaa, koska yhteiskunta muuttuu koko ajan.

TUNTI PÄIVÄSSÄ

ARNE: Paolo, mainitsit projektin Tunti päivässä. Sehän on myös EAEA:n (European Association for the Education of Adults) strategia, ja siitä keskusteltiin UNESCO:n CONFINTEA -maailmankonferenssissa Hampurissa. Mikä sen tarkoitus on?

PAOLO: Perinteisesti meidän aikuiskoulutusmallimme perustuu tarjontamalliin. Opetetaan asioita, mitä erilaisten ihmisryhmien tulee oppia sen mukaan, mitä resursseja heillä on oikeus käyttää oppimiseensa. Tunti päivässä viittaa toisenlaiseen malliin. Se korostaa yksilön ja ryhmien omaa roolia oppimisprosessiensä suunnittelussa, ei vain mahdollisuutta koulutukseen.

Tunti päivässä on todellinen strategia, ei vain kysyntään perustuvaa politiikkaa, vaan politiikka ihmisten tarpeiden ilmaisun puolesta. Se edellyttää muutosta didaktisella tasolla, koulutusstruktuurien mallintamisessa ja järjestämisessä, oppimissysteemien politiikan ja säännösten muuttamista sekä arkipäivän ja työelämän oppimisen olosuhteiden muutosta. Nämä neljä muutosta ovat oleellisia, jotta kaikki ihmiset saisivat tunnin päivässä oppimiseen demokratian ja yksilöllisen vapauden toteuttamiseksi.

Purku nauhalta, englanninkielinen
editointi ja suomennos:
Eeva Siirala

Suomenkielinen editointi:
Anneli Kajanto ja Mervi Keskinen